

Bartosz BARTNICZAK
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Jakość życia na obszarach wiejskich na pograniczu polsko-niemieckim w świetle wyników badań ankietowych

Synopsis: Artykuł prezentuje wyniki ankietowych badań jakości życia, które zostały przeprowadzone na wiejskich terenach pogranicza polsko-niemieckiego. Badania realizowane były w ramach polsko-niemieckiego projektu dotyczącego jakości życia i przepływów transgranicznych.

Słowa kluczowe: jakość życia, pogranicze polsko-niemieckie, obszary wiejskie.

Wprowadzenie

Jakość życia jako kategoria złożona, wieloaspektowa, stanowi przedmiot badań wielu dyscyplin naukowych. Samo pojęcie jakości życia oraz próby jej mierzenia są odmienne w zależności od metod badawczych i narzędzi pomiaru właściwych dla danej dyscypliny.

Jakość życia jako cel nadrzędny koncepcji zrównoważonego rozwoju za T. Borysem rozumiana jest jako zrównoważone docenianie i dostrzeganie całego bogactwa globalnej jakości i współistnienia w życiu człowieka – dobrobytu (cech jakości typu „mieć”) oraz dobrostanu (cech jakości typu „być”) (por. [2]). Z kategorią jakości życia związane są pojęcia pochodne o charakterze oceniającym, tj. obiektywna i subiektywna jakość życia, czy też, jak podkreśla T. Borys, obiektywizacja i subiektywizacja ocen jakości życia (por. [1]).

Jakość życia powinna być celem nadrzędnym dla wszystkich działań człowieka. Powinna być badana na każdym poziomie zarządzania. Bardzo ważnym zagadnieniem jest porównywanie jakości życia na różnych obszarach. Różnice bowiem w jakości życia prowadzić mogą do chęci zmiany miejsca zamieszkania. Mogą one także powodować powstawanie przepływów pomiędzy obszarami, na których istnieją różnice w jakości życia.

Szczególnym obszarem, na którym takie zjawiska mogą się pojawiać, jest region przygraniczny. Różnice w jakości życia mogą powodować, że mieszkańcy będą przemieszczać się na drugą stronę granicy w celu poszukiwania lepszej pracy, dokonania zakupów, skorzystania z usług służby zdrowia, instytucji kultury itp. Dlatego tak ważnym zagadnieniem jest określenie jakości życia na obszarze przygranicznym oraz wskazanie, jak te różnice mogą wpływać na powstawanie przepływów transgranicznych.

Badania takie prowadzone są przez Katedrę Zarządzania Jakością i Środowiskiem Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu oraz Katedrę Ładu Przestrzennego Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie, w ramach projektu „Jakość życia w obszarze przygranicznym – wzmocnienie ponadgranicznych przepływów dla wspólnego zrównoważonego rozwoju i planowania regionalnego”. Projekt ten jest finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska–Saksonia 2007–2013 i realizowany był w okresie październik 2011 – marzec 2014.

Projekt realizowany jest w dwóch etapach. W pierwszym zbadano jakość życia na obszarze powiatów zgorzeleckiego i Goerlitz. W drugim badaniu podane zostaną występujące na tym obszarze przepływy transgraniczne.

Przeprowadzenie badań na tych płaszczyznach pozwoli uzyskać odpowiedź na pytanie: Jak różnice w jakości życia wpływają na powstawanie przepływów transgranicznych?

W niniejszym artykule przedstawione zostaną wyniki badania subiektywnej jakości życia osób zamieszkałych na terenach wiejskich powiatu zgorzeleckiego oraz Goerlitz. Badania ankietowe jakości życia przeprowadzone zostały na terenie dwóch sąsiadujących powiatów na reprezentatywnej grupie mieszkańców. Próba była reprezentatywna ze względu na trzy kryteria: wiek, miejsce zamieszkania (miasto, wieś) oraz płeć.

1. Badanie subiektywnej jakości życia

Jakość życia w ujęciu subiektywnym wyznaczana jest przez zadowolenie (satysfakcję), jakie czerpią ludzie z własnego życia i jego warunków. Należy mieć jednak na uwadze fakt, iż relacje tej kategorii do jakości obiektywnej nie są jednoznacznie określone. Subiektywne poczucie zadowolenia z obiektywnych warunków życia zależy bowiem również od kompleksowości jakości życia, tzw. względnego poczucia pokrzywdzenia, oraz systemu wartości (por. [1]). Występuje bardzo dużo pojęć „jakości życia”. Pojęcie to jest bowiem interpretowane różnie przez psychologów, socjologów, pedagogów, a także przedstawicieli nauk medycznych (por. [3]). Termin jakość życia jest również jedną z tych struktur naukowych, które są trudne do określenia i uzgodnienia wspólnego znaczenia

z uwagi na wysoki poziom ogólności (por. [4]). Podział na obiektywną i subiektywną jakość życia jest jedną z siedmiu proponowanych przez T. Borysa kategoryzacji (por. [2]). Jest to również podział ważny z punktu widzenia badań jakości życia na pograniczu polsko-saksońskim. W badaniach jakości życia ważne jest bowiem kwantyfikowanie obu jej wymiarów – obiektywnego, ocenianego na podstawie wskaźników obliczanych głównie w oparciu o dane pochodzące ze źródeł statystyki publicznej, oraz subiektywnego opisywanego przez wskaźniki pochodzące z badań opinii mieszkańców. Z uwagi na to, że żaden z tych zbiorów nie jest wystarczająco trafny i rzetelny, aby samodzielnie w sposób wyczerpujący dokonywać oceny jakości życia, w praktyce prowadzenia tego typu badań oba zbiory powinny być traktowane jako wzajemnie się uzupełniające. Dzięki wzajemnemu uzupełnianiu się, ale także poprzez korygowanie pewnych informacji płynących z obu analiz wskaźnikowych, można uzyskać wiarygodną informację na temat jakości życia.

Głównym celem realizowanych badań ankietowych było zestawienie i porównanie opinii mieszkańców saksońsko-polskiego obszaru przygranicznego na temat subiektywnej jakości życia. Cechą odróżniającą przeprowadzone badanie od innych podobnych badań prowadzonych na poziomie lokalnym i regionalnym była próba znalezienia odpowiedzi na pytanie o wpływ przygranicznego położenia poszczególnych miejscowości na jakość życia mieszkańców tych obszarów.

Chcąc dokonać pomiaru jakości życia, należy określić obszary (dziedziny) wpływające na tę jakość i podlegające badaniu. W realizowanych badaniach założono, że na jakość życia wpływa:

- opieka zdrowotna,
- edukacja,
- bezpieczeństwo publiczne i socjalne,
- kultura i sport,
- sytuacja materialna i zawodowa,
- dostęp do usług,
- środowisko przyrodnicze,
- dostępność komunikacyjna,
- społeczeństwo obywatelskie.

Kwestionariusz ankiety został podzielony na dwie zasadnicze części. Pierwsza z nich obejmowała pytania z zakresu wpływu przygranicznego położenia miejscowości na jakość życia jej mieszkańców. Druga zawierała pytania odnoszące się do wybranych dziedzin jakości życia. Dodatkowo w drugiej części ankiety zawarto:

- pytania ogólne kwantyfikujące jakość życia w odniesieniu do wybranej dziedziny,
- pytania szczegółowe oceniające wybrane aspekty określone w ramach dziedzin.

Dla pytań ogólnych z drugiej części kwestionariusza oraz pytań z zakresu wpływu bliskości granicy na jakość życia, z wyłączeniem pytań o charakterze

otwartym, przewidziano 6-stopniową skalę pomiaru (począwszy od kategorii „bardzo negatywnie” lub „bardzo niezadowolony” do „bardzo pozytywnie” lub „bardzo zadowolony”).

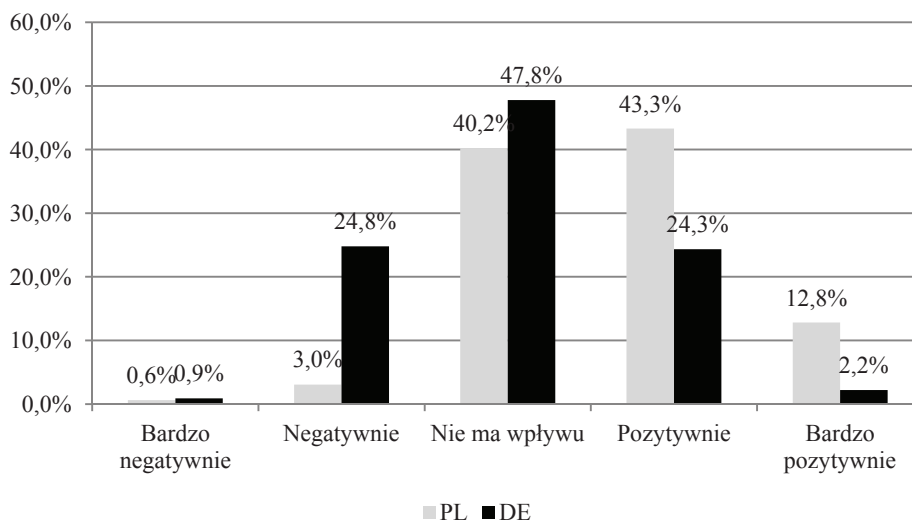
W pytaniach szczegółowych poddano ocenie ważności stan każdego z aspektów wyodrębnionych w ramach dziedzin jakości życia. Takie podejście umożliwiło wskazanie tych obszarów, które dla respondentów są najważniejsze i jednocześnie najniżej przez nich oceniane. Obie oceny dokonywane były na 5-stopniowej skali pomiaru. W przypadku oceny ważności skala ta obejmuje kategorie od „mało ważne” lub „nieważne” do „bardzo ważne”. Ocena stanu dokonywana była z wykorzystaniem kategorii od „bardzo zła” do „bardzo dobra”.

Ankieta przeprowadzona została na losowej próbie 1000 mieszkańców obu powiatów w listopadzie i grudniu 2012 r.

2. Analiza wyników badania ankietowego

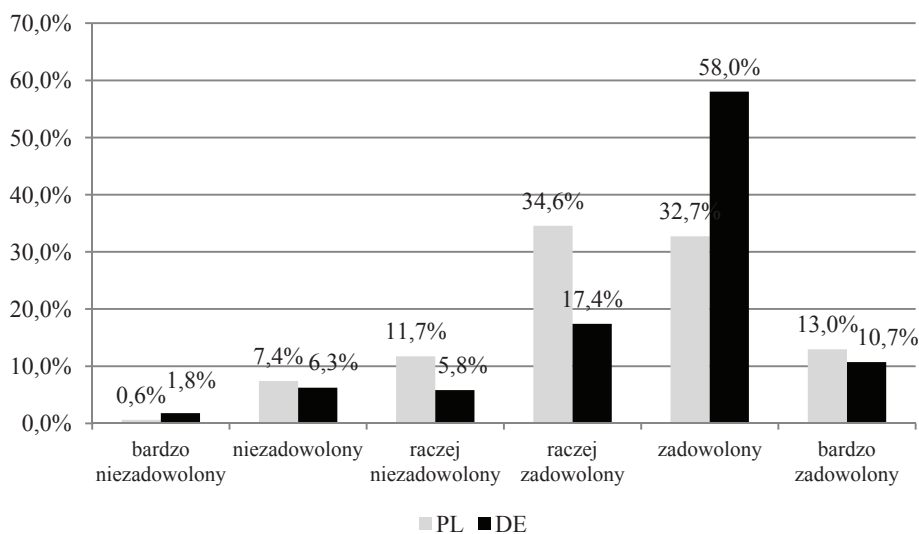
Ze względu na specyfikę badanego obszaru – obszar przygraniczny – pierwsze pytanie dotyczyło tego, w jaki sposób granica wpływa na jakość życia mieszkańców. Wśród niemieckich ankietowanych dominowały osoby, które wskazały, że granica nie wpływa na jakość życia. Takiej odpowiedzi udzielił bowiem praktycznie co drugi ankietowany. Wśród Polaków dominują osoby wskazujące, że granica wpływa pozytywnie na jakość życia. Ponad 56% polskich ankietowanych wpływ granicy określiło jako pozytywny lub bardzo pozytywny (ryc. 1). Takiej samej odpowiedzi udzieliło niewiele ponad 26% niemieckich ankietowanych. Polacy zwracali uwagę, że pozytywny wpływ granicy przejawia się możliwością podjęcia pracy w Niemczech, korzystaniem z obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz oferty kulturalnej, możliwością dokonywania zakupów oraz poznania języka. Mieszkańcy Niemiec zwracali natomiast uwagę na możliwość dokonywania tańszych zakupów i korzystania z tańszych usług. Duża część ankietowanych wskazywała także, że pozytywny wpływ wynika z możliwości przyjazdu do Polski w celach turystycznych i rekreacyjnych. Negatywny wpływ granicy na jakość życia wskazywał co czwarty ankietowany z Niemiec oraz niecałe 4% ankietowanych z Polski. Polscy ankietowani zwracali uwagę, że bliskość granicy wpłynęła na wzrost cen towarów i usług w Polsce, a niemieccy zwracali uwagę na wzrost przestępczości, głównie ilości kradzieży i włamań, co spowodowało znaczne obniżenie poczucia bezpieczeństwa.

Mieszkańcy zarówno polskiej, jak i niemieckiej części pogranicza udzielali odpowiedzi pozytywnej w przypadku pytania o ocenę zadowolenia ze swojego zdrowia (ryc. 2). Odpowiednio 80,2% i 86,2% ankietowanych wskazało, że jest w różnym stopniu zadowolona.

Ryc. 1. Wpływ granicy na jakość życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

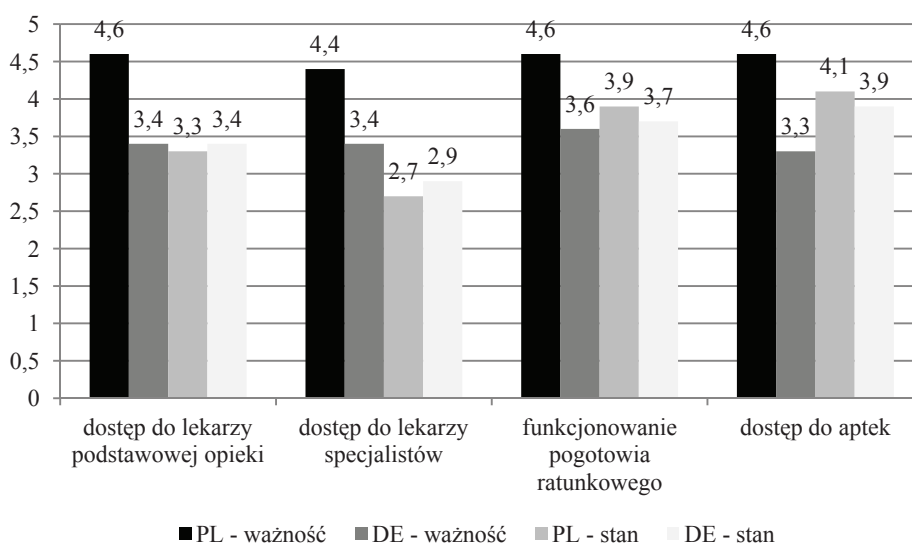

Ryc. 2. Ocena zadowolenia ze swojego zdrowia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Ankietowani oceniali także w skali od 1 do 5 ważność i stan czterech czynników mających wpływ na zadowolenie ze zdrowia (ryc. 3). Należały do nich: dostęp do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, dostęp do lekarzy specjalistów, funkcjonowanie pogotowia ratunkowego oraz dostęp do aptek. Dla

mieszkańców Polski wszystkie oceniane aspekty okazały się równie ważne i otrzymały średnią ocenę od 4,4 do 4,6. Gorzej oceniony został stan. Najwyższą średnią ocenę wynoszącą 4,1 otrzymał dostęp do aptek oraz funkcjonowanie pogotowia ratunkowego – 3,9. Najgorzej oceniono dostęp do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej – 3,3, oraz dostęp do lekarzy specjalistów – 2,7. Niemieccy ankietowani badane aspekty ocenili jako mniej ważne niż polscy. Ocena stanu tylko w odniesieniu do dostępu do lekarzy specjalistów była niższa niż ocena ważności, w przypadku dostępu do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej była ona na takim samym poziomie, a stan funkcjonowania pogotowia ratunkowego i dostęp do aptek został oceniony wyżej niż ważność.

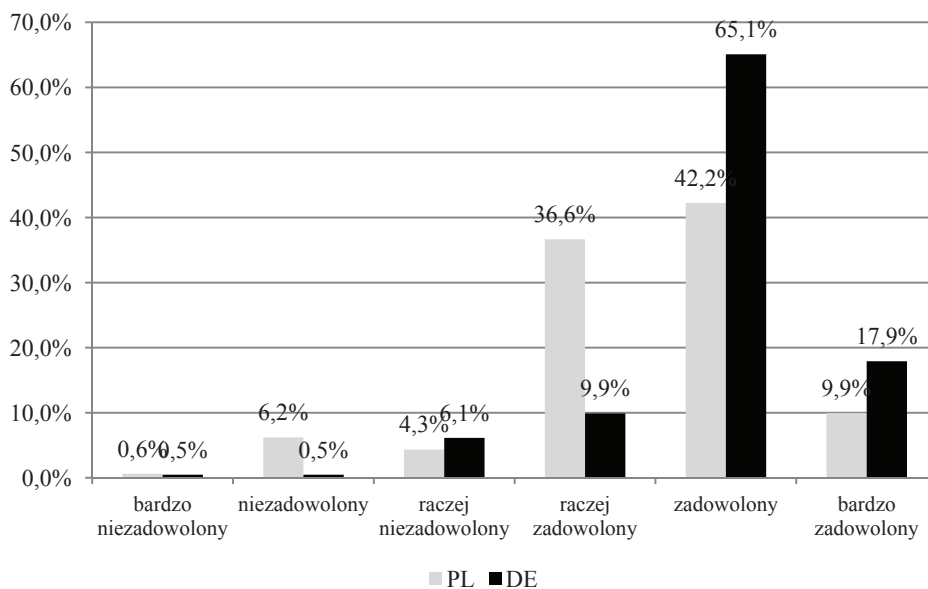

Ryc. 3. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny opieki zdrowotnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

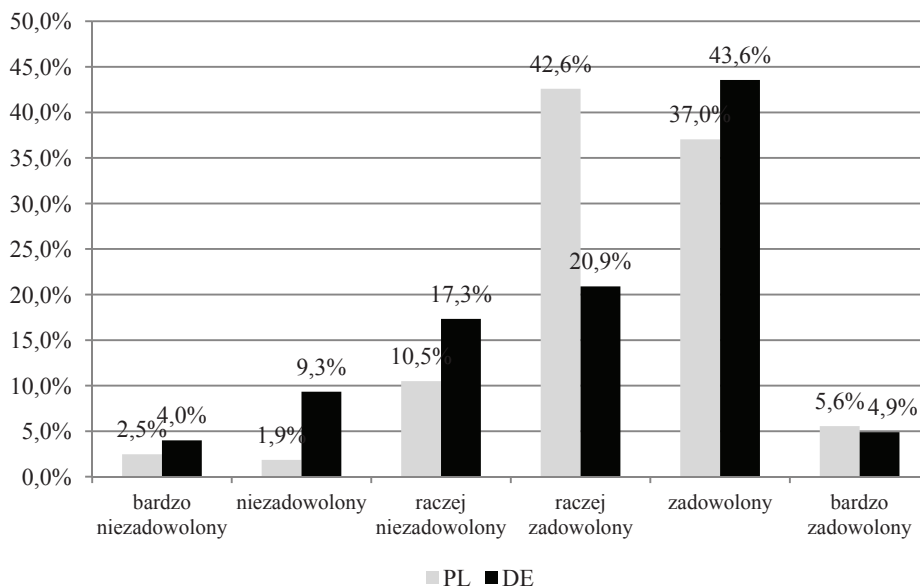
Kolejnym aspektem decydującym o jakości życia jest posiadane wykształcenie (ryc. 4). Zarówno polscy, jak i niemieccy ankietowani wskazywali, że są zadowoleni ze swojego wykształcenia. Udział zadowolonych niemieckich ankietowanych był jednak o blisko 23 pkt procentowe większy.

Ważnym aspektem wpływającym na jakość życia jest bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania (ryc. 5). Po polskiej stronie granicy dominują osoby raczej zadowolone, a po niemieckiej zadowolone. W większym lub mniejszym stopniu niezadowolonych było niecałe 15% mieszkańców polskiej części oraz ponad 30% niemieckiej.

Ryc. 4. Ocena zadowolenia ze swojego wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

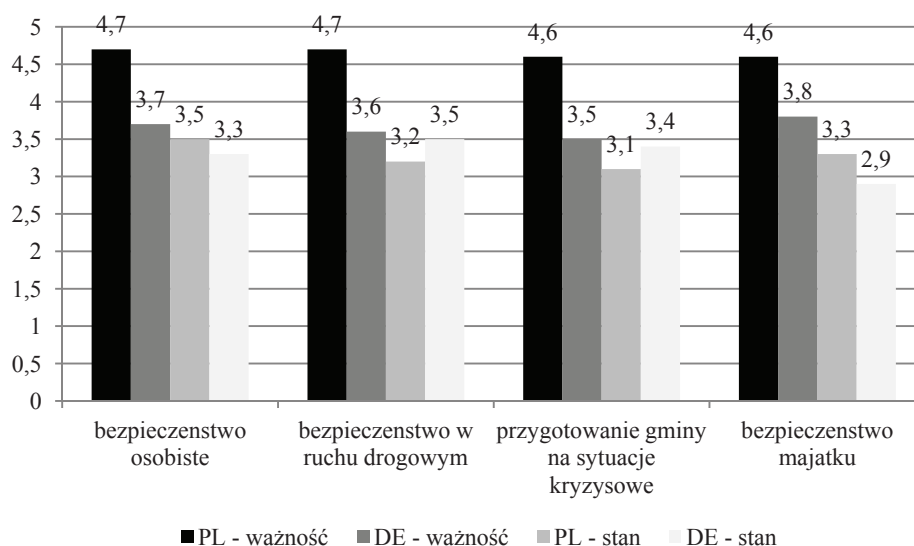

Ryc. 5. Ocena zadowolenia z bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Szczegółowej ocenie poddane zostało bezpieczeństwo publiczne, rozumiane jako bezpieczeństwo osobiste, bezpieczeństwo w ruchu drogowym, przygotowanie gminy na sytuacje kryzysowe oraz bezpieczeństwo majątku (ryc. 6). Ocenie poddano także bezpieczeństwo socjalne, rozumiane jako opieka nad osobami wymagającymi opieki, pomoc dla osób i rodzin patologicznych oraz stopień solidarności wobec ludzi będących w trudnej sytuacji życiowej.

Dla polskich, jak i niemieckich ankietowanych wszystkie cztery aspekty bezpieczeństwa publicznego były równie ważne, z tym że ważność przez polskich ankietowanych oceniona została na wyższym poziomie. Oceny stanu dla niemieckich ankietowanych w niewielkim stopniu różniły się od oceny ważności. Polacy stan każdego z aspektów oceniali o ponad jeden punkt niżej niż ważność.

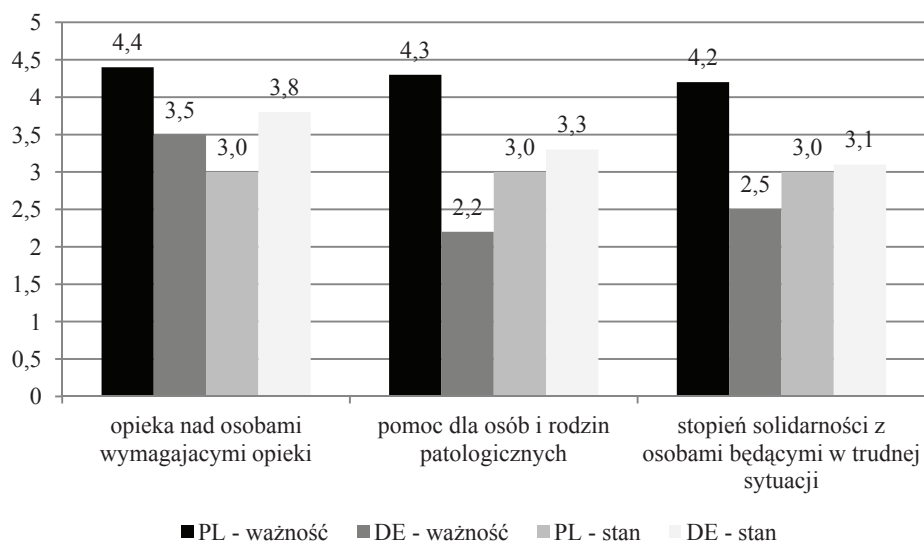

Ryc. 6. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny bezpieczeństwa publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

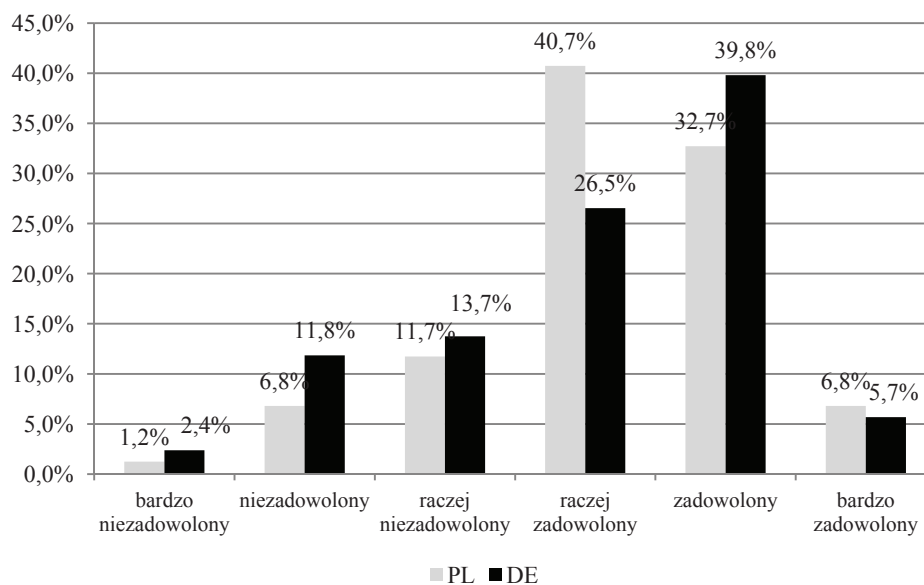
Polacy zdecydowanie wyżej oceniali ważność aspektów wpływających na bezpieczeństwo socjalne i oceny te były na tym samym poziomie (ryc. 7). Dla niemieckich ankietowanych najważniejsza była opieka nad osobami starszymi, a najmniej ważna solidarność z osobami będącymi w trudnej sytuacji. Polacy na 3,0 ocenili stan wszystkich aspektów wpływających na bezpieczeństwo socjalne. Niemcy najwyżej ocenili stan opieki nad osobami wymagającymi opieki.

Zarówno wśród polskich, jak i niemieckich ankietowanych dominują osoby w różnym stopniu zadowolone z oferty kulturalno-sportowej (ryc. 8). Udział ten wynosił odpowiednio 80% i 72%.

Ryc. 7. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny bezpieczeństwa socjalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

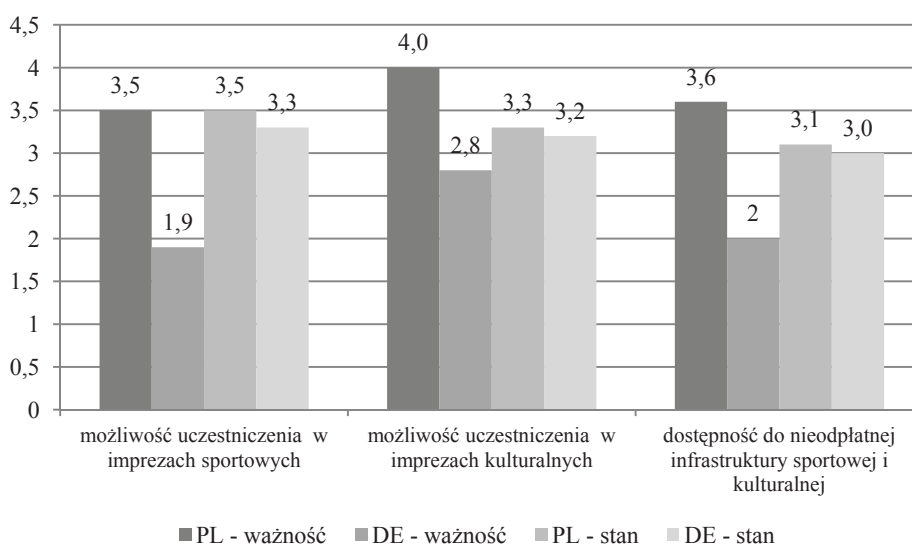
Ryc. 8. Ocena zadowolenia z oferty kulturalno-sportowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Szczegółowej ocenie poddane zostały aspekty decydujące o wpływie oferty kulturalno-sportowej na jakość życia mieszkańców. Zaliczono do nich możli-

wość uczestniczenia w imprezach sportowych oraz w kulturalnych, a także dostępność nieodpłatnej infrastruktury sportowej i kulturalnej.

Dla obu grup ankietowanych najważniejsza była możliwość uczestniczenia w imprezach kulturalnych (ryc. 9). Jednak dla polskich ankietowanych wszystkie te trzy aspekty były zdecydowanie ważniejsze niż dla niemieckich. Niemcy stan wszystkich aspektów ocenili wyżej niż ważność, natomiast Polacy możliwość uczestniczenia w imprezach masowych na takim samym poziomie, a pozostałe aspekty niżej.

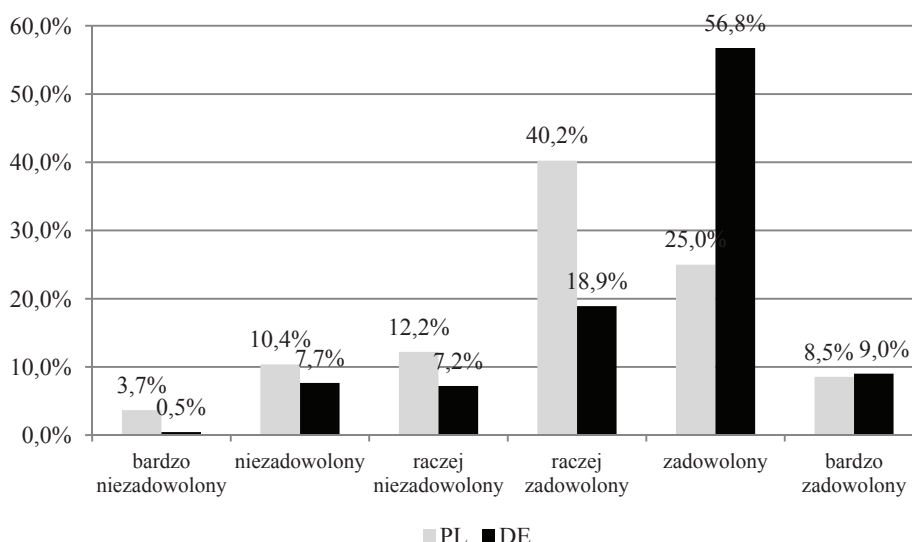
Ryc. 9. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny oferty kulturalno-sportowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Znaczne różnice można zauważyć w przypadku oceny zadowolenia z sytuacji materialnej i zawodowej (ryc. 10). Wśród niemieckich ankietowanych dominują osoby zadowolone, których udział wyniósł blisko 57%, a wśród polskich osoby raczej zadowolone, których było 40%. W różnym stopniu niezadowolonych z sytuacji materialnej i zawodowej było ponad 26% polskich ankietowanych i ponad 15% niemieckich.

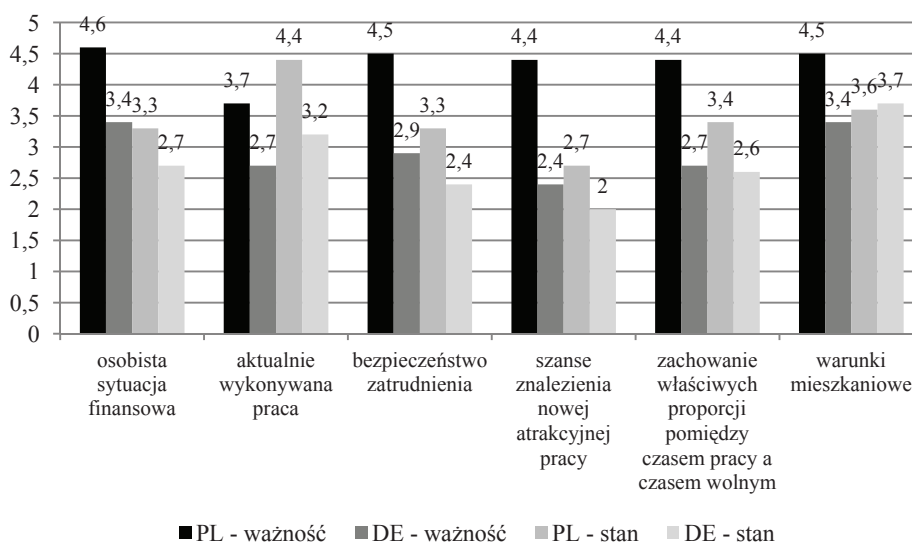
Jako aspekty mające wpływ na sytuację materialną i zawodową wskazane zostały: osobista sytuacja finansowa, aktualnie wykonywana praca, bezpieczeństwo zatrudnienia, szanse znalezienia nowej atrakcyjnej pracy, zachowanie właściwych proporcji pomiędzy czasem pracy a czasem wolnym oraz warunki mieszkaniowe. Polscy ankietowani ważność poszczególnych aspektów ocenili między 4,4 a 4,6. W przypadku niemieckich ankietowanych wystąpiły większe różnice w ocenie. W odniesieniu do oceny ważności najwyższą oceniono osobistą sytuację finansową i warunki mieszkaniowe na 3,4, a najniższą szansę znalezienia

nowej pracy na 2,4. W przypadku oceny stanu niemieccy ankietowani najlepiej ocenili warunki mieszkaniowe, a polscy aktualnie wykonywaną pracę.

Ryc. 10. Ocena zadowolenia z sytuacji materialnej i zawodowej

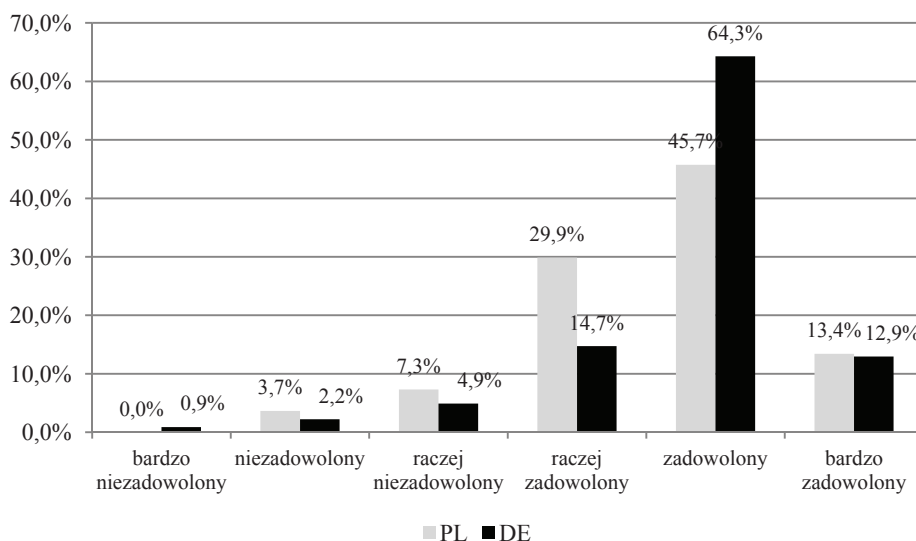
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Ryc. 11. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny sytuacji materialnej i zawodowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

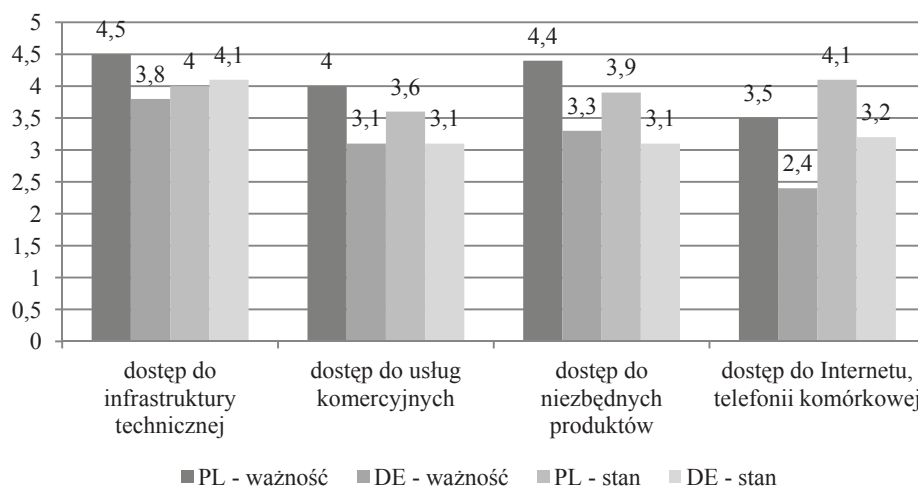
Kolejnym aspektem wpływającym na jakość życia jest miejsce zamieszkania. Wśród ankietowanych po stronie polskiej blisko 46% było zadowolonych z miejsca zamieszkania, a wśród niemieckich ponad 64% (ryc. 12). Osób, które wskazały, że są bardzo niezadowolone, niezadowolone lub raczej niezadowolone, było niecałe 11% po stronie polskiej i 9% po stronie niemieckiej. Czynniki decydującymi o zadowoleniu z miejsca zamieszkania i poddanymi ocenie były: dostęp do usług rozumiany jako dostęp do infrastruktury technicznej, dostęp do usług komercyjnych (np. restauracje, usługi pocztowe), dostęp do niezbędnych produktów typu artykuły spożywcze, odzież, dostęp do Internetu oraz telefonii komórkowej. Kolejnym aspektem była ocena stanu środowiska przyrodniczego, gdzie ankietowani szczegółowo oceniali dostęp i stan terenów zieleni, wizerunek miejsca zamieszkania, gospodarkę odpadami, jakość powietrza oraz stan klimatu akustycznego. Ocenie poddana została także dostępność komunikacyjna rozumiana jako możliwość poruszania się rowerem, możliwość poruszania się po okolicy własnym samochodem lub motocyklem, możliwość poruszania się po okolicy publicznymi środkami komunikacji, połączenia komunikacyjne z najbliższym centrum miejskim oraz połączenia komunikacyjne transgraniczne.

Ryc. 12. Ocena zadowolenia z miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

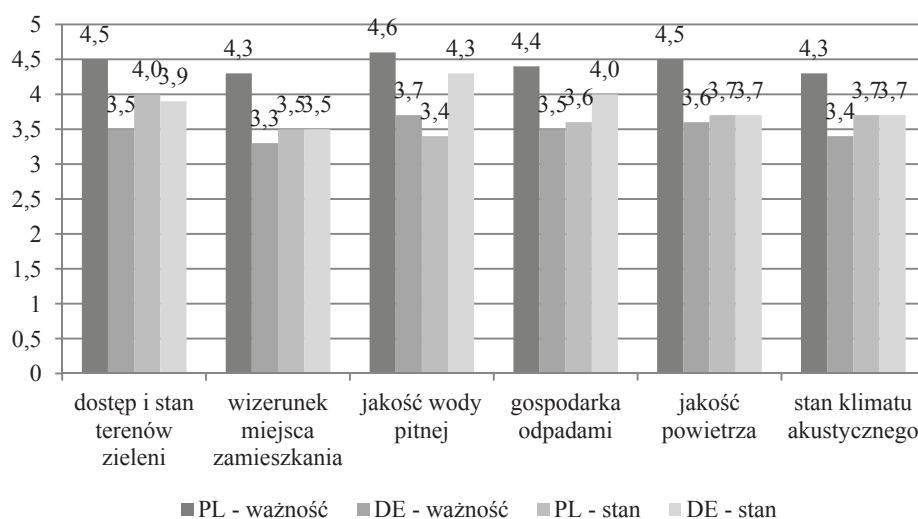
Dla polskich, jak i niemieckich ankietowanych najważniejszy był dostęp do infrastruktury technicznej, a najmniej ważny dostęp do Internetu oraz telefonii komórkowej (ryc. 13). W przypadku oceny stanu Polacy najlepiej ocenili dostęp do Internetu oraz telefonii komórkowej, a Niemcy dostęp do infrastruktury technicznej.

Ryc. 13. Średnie oceny dla poszczególnych aspektów oceny dostępu do usług

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

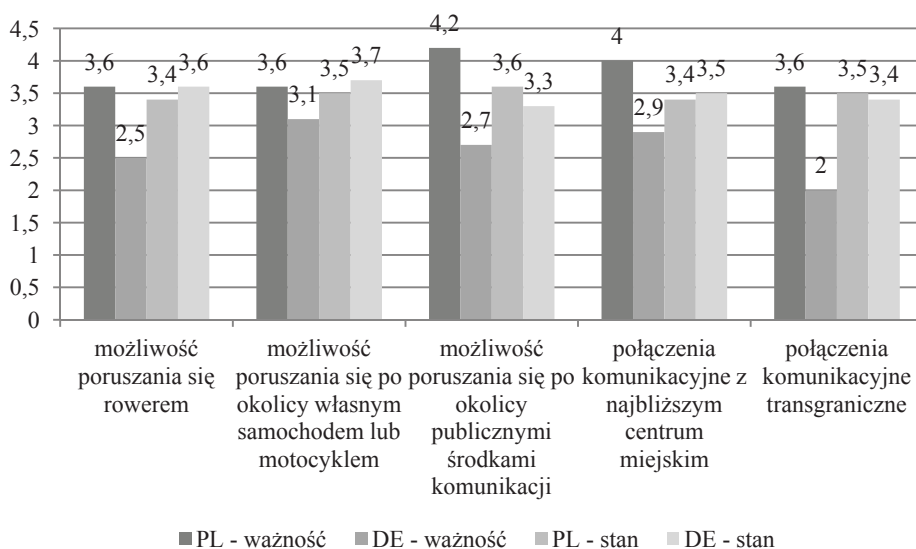
Polscy ankietowani ważność poszczególnych aspektów związanych ze środowiskiem ocenili na poziomie od 4,3 do 4,5 (ryc. 14). Niemieccy ankietowani ważność tych samych aspektów ocenili znacznie niżej, na poziomie od 3,3 do 3,7. Obie grupy ankietowanych najlepiej oceniły stan terenów zieleni, a najgorzej wizerunek miejsca zamieszkania.

Ryc. 14. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny środowiska przyrodniczego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Polacy zdecydowanie wyżej niż Niemcy oceniali ważność poszczególnych aspektów wpływających na dostępność komunikacyjną (ryc. 15). Najważniejsza dla polskich ankietowanych była możliwość poruszania się po okolicy publicznymi środkami komunikacji, a najmniej ważna możliwość poruszania się rowerem, własnym samochodem oraz połączenia komunikacyjne transgraniczne. Dla niemieckich ankietowanych najważniejsza była możliwość poruszania się po okolicy własnym samochodem lub motocyklem, a najmniej ważne połączenia komunikacyjne transgraniczne. W przypadku oceny stanu najlepiej przez Polaków została oceniona możliwość poruszania się publicznymi środkami komunikacji, a przez Niemców możliwość poruszania się własnym samochodem lub motocyklem. Należy jednak podkreślić, że stan wszystkich aspektów został zarówno przez Polaków, jak i Niemców oceniony bardzo podobnie.

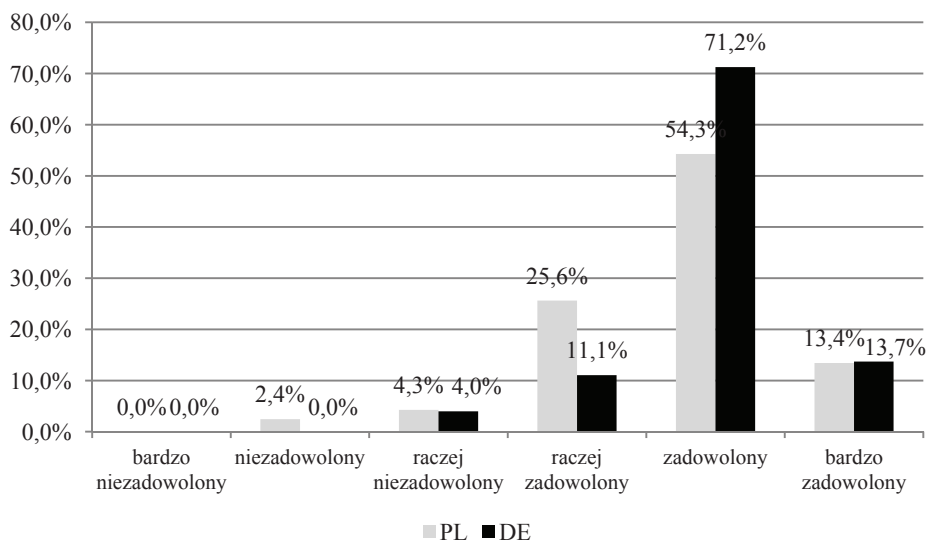

Ryc. 15. Średnia ocen dla poszczególnych aspektów oceny dostępności komunikacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

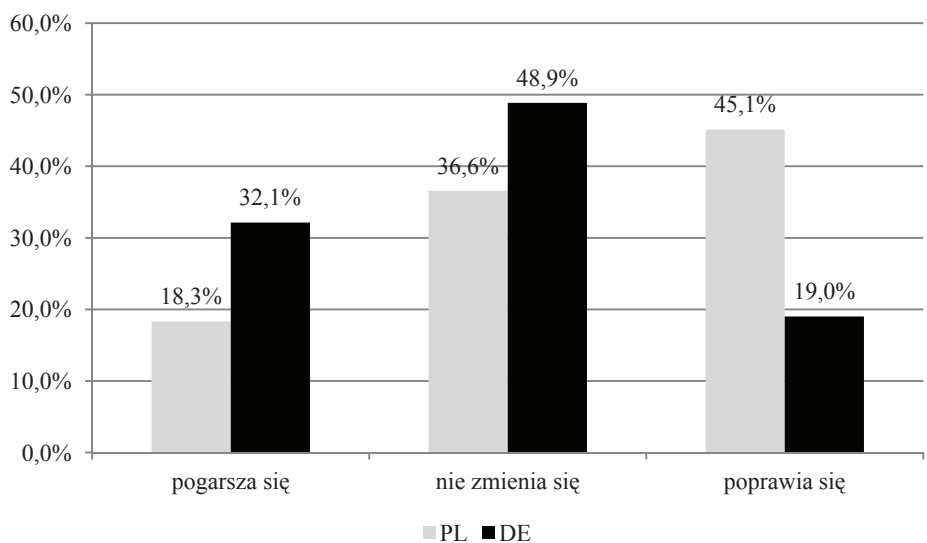
Ankietowani odpowiadali także na pytanie dotyczące oceny zadowolenia ze swojego życia (ryc. 16). Obie grupy ankietowanych najczęściej wskazywały, że są zadowolone ze swojego życia. Twierdziło tak odpowiednio blisko 55% i ponad 71% ankietowanych. W mniejszym lub większym stopniu niezadowolonych ze swojego życia było 4,0% ankietowanych niemieckich oraz 6,7% polskich.

Większość ankietowanych po stronie niemieckiej wskazała, że jakość życia w najbliższej okolicy nie zmienia się (ryc. 17). Większość natomiast polskich ankietowanych wskazała, że ulega poprawie. Blisko co trzeci niemiecki ankietowany wskazał, że ulega pogorszeniu.

Ryc. 16. Ocena zadowolenia ze swojego życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

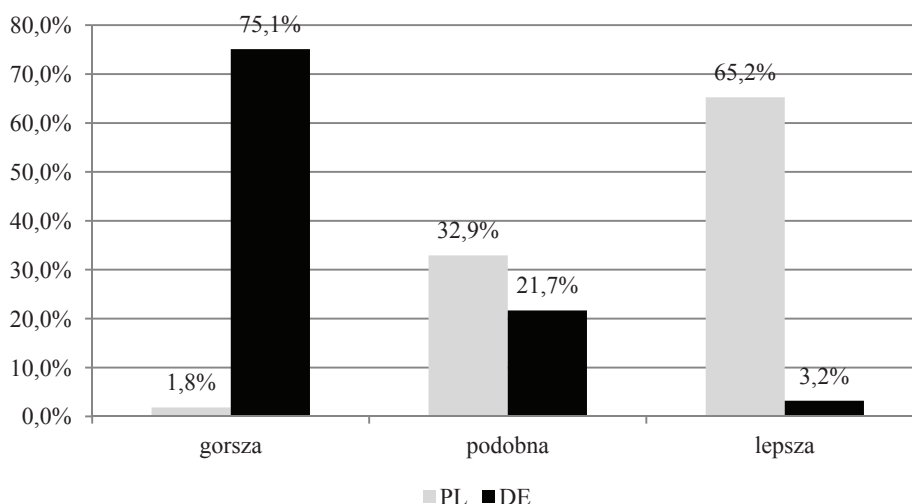

Ryc. 17. Ocena zmiany jakości życia w najbliższej okolicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Ankietowani zostali także poproszeni o dokonanie oceny jakości życia po drugiej stronie granicy (ryc. 18). Analiza otrzymanych odpowiedzi wskazuje jednoznacznie, że ankietowani uznali, że lepsza jakość życia jest na terenie

Niemiec. Ponad 65% Polaków stwierdziło, że jakość życia w Niemczech jest lepsza, a ponad 75% Niemców, że w Polsce jest gorsza. Blisko $\frac{1}{3}$ polskich ankietowanych stwierdziła, że jakość życia po drugiej stronie granicy jest podobna. Takiego samego zdania była ponad $\frac{1}{5}$ niemieckich ankietowanych.

Ryc. 18. Ocena jakości życia po drugiej stronie granicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Podsumowanie

Jakość życia jest kategorią, która powinna być monitorowana na każdym obszarze i na każdym poziomie zarządzania. Bardzo ważnym jednak aspektem jest monitorowanie jakości życia na obszarach przygranicznych, ponieważ może wpływać na powstawanie różnego rodzaju przepływów osób, towarów oraz usług.

Jednym z czynników decydujących o jakości życia jest miejsce zamieszkania. Inne czynniki bowiem mają decydujący wpływ na jakość życia osób mieszkających na wsi, a inne mieszkających w miastach.

Przeprowadzone na terenie powiatu zgorzeleckiego oraz Goerlitz badania pokazały, że jakość życia mieszkańców wsi jest na stosunkowo wysokim poziomie. Można jednak zaobserwować różnice w ocenie jakości życia dokonanej przez mieszkańców polskiego i niemieckiego obszaru pogranicza. Przeprowadzone badania pokazały, że Niemcy są zdecydowanie bardziej zadowoleni z poszczególnych aspektów decydujących o jakości życia. Polacy bardziej zadowoleni od Niemców byli jedynie w przypadku oceny bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Równocześnie zarówno polscy jak i niemieccy ankietowani oceniają, że jakość życia po stronie niemieckiej jest na wyższym poziomie. Polacy

najbardziej byli niezadowoleni z aspektów związanych z ochroną zdrowia, a Niemcy z bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

Literatura

- [1] Borys T., *Jakość, jakość życia oraz pojęcia i relacje pochodne*, [w:] *Metodologia pomiaru jakości życia*, red. W. Ostasiewicz., Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław 2002.
- [2] Borys T., *Jakość życia jako przedmiot pomiaru wskaźnikowego*, [w:] *Jakość życia na poziomie lokalnym – ujęcie wskaźnikowe*, red. T. Borys, P. Rogala, UNDP, Warszawa 2008.
- [3] Trzebiatowski J., *Jakość życia w perspektywie nauk społecznych i medycznych – systematyzacja ujęć definicyjnych*, „HygeiaHealth” 2011, nr 46(1).
- [4] Wnuk M., Marcinkowski J., *Jakość życia jako pojęcie pluralistyczne o charakterze interdyscyplinarnym*, „Problemy Higieny Epidemiologicznej” 2012, nr 93(1).

Quality of Life in Rural Areas on Polish-German Border in the Light of Survey Results

Summary: This paper presents the results of a survey of quality of life, which were carried out in the rural areas of the Polish-German borderland. The study was carried out in the Polish-German project on quality of life survey and crossborder flows.

Keywords: quality of life, Polish-German borderland, rural areas.